

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1148696/4

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים
לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוז

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רונן כרמי)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יובל גנן)

הנדון: קביעת ורישום אבהות וסמכויות בית הדין בעניינן

פסק דין

הבקשה להוראה בדבר רישום אבהות המשיב על בתם של הצדדים

לפני בית הדין מונחת בקשת האם (המעוררת בהליך העיקרי – הליך מזונות הילדים) להוצאת צו המורה למשרד הפנים לרשום את המשיב (בהליך זה ובהליך העיקרי הנ"ל) כאביה של בתם המשותפת [אלמונית].

רקע משפטי ועובדתי

נקדים תחילה את העובדות:

הצדדים נישאו כדמו"י ביום כ"ו באב תשע"ו (29.8.16) בנישואין פרטיים, ללא רישום מוקדם. לאחר מכן, ביום י"ב בתשרי תשע"ז (13.10.16), נכתבה כתובה והוצאה לצדדים מטעם רבנות ירושלים תעודת נישואין שמספרה [...] מסמכים אלו הוצאו אחרי שהובאה עדות שנערכו לצדדים חופה וקידושין כדת משה וישראל.

בדצמבר 2016 נפל סכסוך בין הצדדים ובדיון שנערך בבית הדין האזורי ביום י"ג בכסלו תשע"ז (13.12.16), אמרה האישה:

אנחנו נשואים זה לזו שלושה וחצי חודשים [...] נישאתי לבעל הזה, ואני בהיריון ממנו. הוא זרק אותי מהבית [...] אמרתי לבעל שאני רוצה בילדים. לבעל זה לא אכפת כי יש לו ילדים מנישואיו הקודמים.

לעומתה אמר הבעל:

עדיין אני לא נשוי לה. הכרתי את האישה כשהייתי נשוי לאישה אחרת. אני גרוש פעמיים.

אני לא יודע אם ההיריון הזה הוא ממני [...] המסמכים שמוצגים בפני בית הדין מזויפים. לא התחתנתי איתה בחודש תשרי. נרשמנו לנישואין ברבנות, אך לא קידשתי אותה. לא הייתה חופה. אני מכחיש את מה שכתוב בתעודת הנישואין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין האזורי אמר לבעל על אתר: "לפי בירור שערכנו כעת, הייתה חתונה. עליך להביא אישור לדברייך מהרב [...]" ובתוך החלטתו מאותו יום קבע בית הדין: "אין לבית הדין ספק שהצדדים נשואים זה לזה כדת משה וישראל".

ביום ג' באב תשע"ז (26.7.17) נולדה [אלמונית] – בתם של הצדדים.

לבית הדין הרבני האזורי הוגשה תביעת האם למזונות הבת, ובדיון שנערך בבית הדין אמר האב: "הבת אינה שלי [...]. אני לא מכיר בה כבתי".

בית הדין האזורי לא קיבל את טענתו ופסק מזונות לבת. האם הגישה ערעור על גובה המזונות שנקבעו לה, הופיעה לפנינו ופרשה את פרשת נישואי הצדדים. האב חזר על דבריו בבית הדין האזורי שלא היו נישואין בין הצדדים ואין הוא יודע אם הבת שלו.

הכרעת בית הדין בשאלת האבהות הנוגעת לחיוב המזונות

בפסק דינו מיום ח' בשבט תשע"ח (24.1.18) קבע מותב בית דינו כדלהלן:

[...] טענותיו של המשיב שהצדדים לא נישאו כדת משה וישראל, הן עורבא פרח וטענות הזויות בעלמא. בתמונות שהוצגו לפנינו נראה המשיב מקדש בטבעת את המערערת כשהיא לבושה בשמלת כלה, ומכוסת על ידו בהינומא. כך, טענתו שמדובר במסיבת אירוסין בלבד היא ניסיון להתל בבית הדין, להכחיש את המציאות ולענות בעזות מצח.

לאור האמור, שהתקיימו נישואין כדת משה וישראל ושהאישה התעברה בקטינה לאחר נישואין אלו, הרי שהקטינה היא בתו ללא שום ספק, וכל דבריו של המשיב בעניין זה הם הבל ורעות רוח.

דברים אלו הם פשוטים וברורים, דהרי קיימא לן שאף אם אישה זינתה תולים את ילדיה בבעל שרוב בעילות אחר הבעל. וקל וחומר בנידון דידן שבו אין מקום לטענת זנות, אלא שהאב ברשעותו וכדי להתחמק מתשלום מזונות לבתו, משקר וטוען טענות שנסתרו.

הדברים האמורים הם לעניין קביעת מעמדה האישי של הבת וחיובו של האב במזונותיה.

סמכות בית הדין לקביעת האבהות בנוגע לקטינה אגב סמכותו בענייני מזונותיה

עניינים אלו של מעמדה של הקטינה הם אגב עיסוק בענייני נישואין וגירושיה – ה'ליבה' של עבודת בית הדין שבה קבע המחוקק שלבית הדין סמכות ייחודית ובלעדית.

משכך, חובתנו לברר את מעמדה של הבת כדי לדעת אם האב חייב במזונותיה.

סמכות בית הדין מכוח הסכמה לסמכותו בענייני מעמד אישי שבהם אין לבית הדין סמכות ייחודית

כמו כן מוסמך בית הדין על פי סעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושיה), תשי"ג – 1953 הקובע:

בענייני המעמד האישי של יהודים [...] אשר בהם אין לבית דין רבני שיפוט ייחודי לפי חוק זה, יהא לבית דין רבני שיפוט לאחר שכל הנוגעים בדבר הסכימו לכך.

במקרה שכזה הפנייה היא ביוזמתו של המבקש – או של אפוטרופוסו – כשהלה מעוניין בקביעה זו מסיבותיו שלו. ולפיכך, אם יפנה אלינו מאן דהוא ויבקש מבית הדין לקבוע את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעמדו האישי, לא נוכל להימנע מלהיענות לבקשתו, להיכנס לעובי הקורה ולתת את החלטתנו, כל עוד הבקשה מוגשת בתום לב, אף אם ייתכן שהמבקש ינסה להשתמש בפסק דינו לעניינים אחרים.

סמכות בית הדין והשלכות פסיקתו לעניין הרישום במרשם האוכלוסין אך כל זה לעניין נישואין וגירושין וקביעת המעמד האישי.

אומנם הבקשה המונחת לפנינו, בקשתה של האם היא להורות ללשכת מרשם האוכלוסין לרשום את המשיב כאביה של הבת – לא ברור כלל אם אפשר לומר עליה שהיא באה לצורך 'ענייני המעמד האישי', קרי: ענייני נישואין וגירושין, שהרי כאמור הדבר כבר נקבע בפסק דינו. מטרת הבקשה עתה היא להסיר לעז מהאם שהעדר רישום אבי בתה מקשה עליה כיום בשידוכים ומניעת לעז על הבת, ששמו של האב לא יהיה רשום בתעודותיה עתה ולעתיד לבוא. הא ותו לא. משכך, מאחר שעניין מעמדה של הקטינה כבר נקבע, הרי לכאורה אין לבית הדין הרבני סמכות מכוח ענייני נישואין וגירושין.

אך בית הדין מוסמך לדון בעניינה מכוח ענייני האפוטרופסות, המנויים בסעיף 51(1) לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922–1947, המצויים בסמכות בית הדין כאשר הנוגעים בדבר הביעו את הסכמתם, לפי סעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג – 1953, וזאת אפילו בהסכמה מכללל מעצם ההשתתפות בדיון בבית הדין (וראה גם פסק דין בית הדין הרבני הגדול מיום י"ב בתמוז תשע"ט – 15.7.2019 בתיק 1197202/3).

וראה עוד לעניין סמכות בית הדין, לעניין שינוי וקביעת שם הקטין במקרה מעט שונה שבו הייתה הסמכות מכוח הכריכה, בדברי בית הדין הרבני האזורי חיפה בתיק 897196/3, בהחלטות מיום ח' בתמוז תשע"ז (2.7.2017) ומיום כ"ג באייר תשע"ט (28.5.2019).

על פי הוראות חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה – 1965, בית הדין אינו מורה בצו לרשם האוכלוסין מה לרשום במרשם האוכלוסין, אך הוא בהחלט יכול לתת החלטה המצהירה על שינוי בפרטי הרישום של המבקש, ועל רשם האוכלוסין להתייחס לכך בהתאם להוראות חוק זה:

לפי חוק מרשם האוכלוסין הרי שם ההורים הוא חלק מפרטי הרישום במרשם האוכלוסין כלשון סעיף 2(א) לחוק:

במרשם האוכלוסין יירשמו הפרטים הבאים הנוגעים לתושב וכל שינוי בהם:

(1) שם המשפחה, השם הפרטי והשמות הקודמים;

(2) שמות ההורים [...]

כמו כן מתווה חוק זה את דרך התנהלות פקיד הרישום. נעתיק מסעיפי החוק הנוגעים לענייננו:

16. נתן בית משפט או בית דין דתי החלטה המצהירה על שינוי בפרטי הרישום של אדם או החלטה שיש בה שינוי כאמור, ימסור בית המשפט או בית הדין העתק מהחלטתו לפקיד הרישום הראשי; וכן ייעשה בהעתק של צו אימוץ, תעודת גירושין והצהרת מוות.

17. חל שינוי שלא כאמור בסעיפים 15 ו-16 בפרטי הרישום של תושב, חייב הוא למסור לפקיד רישום הודעה על השינוי תוך שלושים יום; ואם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

היה בחסותו קטין או בגיר שאינו מסוגל למלא חובתו לפי סעיף זה – ימסור גם הודעה על שינוי פרטי הרישום שלהם.

19.ב. (א) פרט רישום של תושב הנרשם לראשונה יירשם על פי תעודה ציבורית שהוצגה לפקיד הרישום, ובאין תעודה כזאת – על פי הודעה שנמסרה לפי הסעיפים 5 עד 14.

[...]

19.ג. (א) שינוי בפרט רישום של תושב יירשם על פי מסמך שנמסר לפי הסעיפים 15 או 16 או על פי הודעה לפי סעיף 17 שהציגו יחד אתה תעודה ציבורית המעידה על השינוי; ואולם שינוי של מען יירשם גם על פי הודעה בלבד.

מעתה, מאחר שהחלטת בית הדין הרבני היא 'תעודה ציבורית', לפי סעיף 29 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א – 1971, ובמקרה דנן היא אף החלטה המצהירה על שינוי בפרטי רישום הקטין, הרי שלפי סעיפים 16, 17, 19 וב-19ג לחוק מרשם האוכלוסין, החלטה של בית הדין היא תעודה ציבורית והחלטה הצהרתית שעל פקיד הרישום לפעול על פיה.

לאור כל האמור, הרי שבית הדין אינו 'מורה' לרשם האוכלוסין ולממונה על המחוז לרשום את שקבענו בהחלטתנו, אך מאידך גיסא עליהם מוטלת החובה להתייחס לפסק הדין כאל החלטה שיפוטית מוסמכת בעניין זה, ולפעול בהתאם להוראות החוק המתייחסות לכך.

הוראות החוק בדבר רישום האבהות

נוסיף ונאמר כי המחוקק קבע ספציפית את אופן רישום האבהות למי שנולד לאישה רווקה או לאישה נשואה, כדלהלן:

21. שם אביו של ילד שנולד לאישה פנויה יירשם על פי הודעת האב והאם כאחד, או על פי פסק דין של בית משפט או בית דין מוסמך.

22. לא יירשם אדם כאביו של ילד שנולד לאישה שהייתה נשואה לאדם זולתו בתוך שלוש מאות יום שלפני יום הלידה, אלא על פי פסק דין של בית משפט או בית דין מוסמך.

מעתה יש לומר:

בענייננו מכיוון שהבת נולדה כאחד-עשר חודשים לאחר הנישואין כדת משה וישראל ולמעלה מתשעה חודשים אחרי רישום הנישואין, הרי שאם לא יירשם שמו של המשיב, בעל האישה (בעת ההיריון) – כשם אביה של הבת, הדבר עלול להטיל עליה כחם של ממזרות (חשש העומד ביסודו של סעיף 22 לחוק).

והנה אף שלשון סעיף 22 לחוק קובעת שלא יירשם אחר כאביו של ילד שנולד לאישה נשואה, אך אינה קובעת שבעלה של אישה זו יירשם כאבי הילד, אך עדיין יש להקיש מסעיף 21 לחוק הקובע את אופן הרישום של מי שנולד לפנויה, שרישומו יהיה גם על פי פסק דין של בית דין מוסמך, הוא הדין והוא הטעם להוראת בית הדין לרשום את בעלה של אישה נשואה כאבי הילד. ואין להבדיל בין רישום אבי בנה של פנויה על פי פסק דין שנתן בית הדין במסגרת סמכותו על פי חוק נישואין וגירושין, לבין רישום בנה של אישה הנשואה על פי פסק דין שניתן בסמכות וברשות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מסקנות ומתן הוראות

לאור האמור, בית הדין קובע:

א. הבת [אלמונית] היא בתו של המשיב.

ב. אין חשש הלכתי לכשרותה.

ג. אף אם יש להסתפק אם בית הדין רשאי על פי חוק להוציא צווים בעניין רישומו של האב כאביה של הבת במרשם האוכלוסין, עם זאת חובתנו ההלכתית והמוסרית להוציא את החלטתנו ולהביע את עמדתנו בעניין קביעת מעמדו של [פלוגי] כאביה של [אלמונית].

ד. על הגורמים המוסמכים, להתייחס לפסק הדין כאל החלטה שיפוטית מוסמכת בעניין זה, ולפעול בהתאם להוראות החוק המתייחסות לכך.

ה. ההחלטה מותרת בפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום י"ז באב התשע"ט (18.8.2019).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה